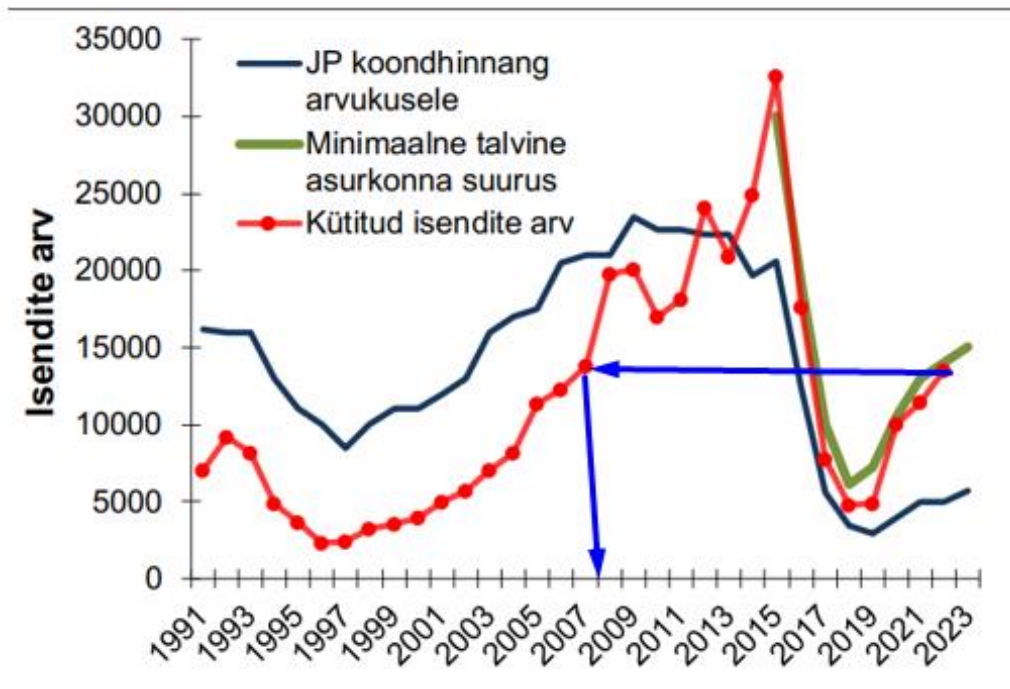

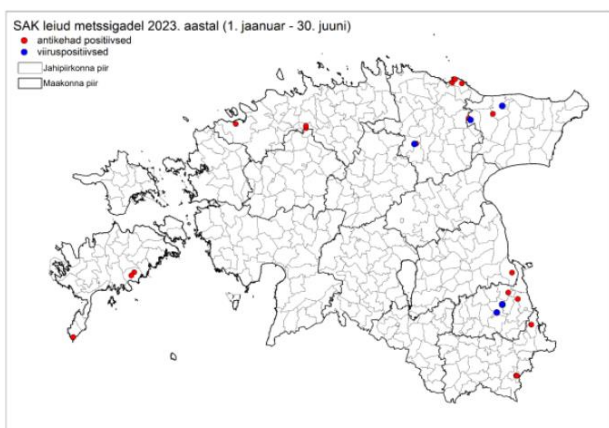
Metssiga ülevaade seirearuandest

Metssea üldarvukus küündis 2022/2023 lõpus tõenäoliselt 15 000 isendi tasemele (keskmine asustustihedus ~3,6 isendit 1000 ha kohta). Võrreldes 2021 ja 2022 aastaga on metssea arvukus enamuses jahipiirkondades suurenenud.

2023. aastal on sigade Aafrika katku (SAK) viirust leitud Põlva, Lääne-Viru ja Ida-Viru maakonnas kütitud või surnuna leitud metssigadel. Seni teadaolevalt viimane SAK antikehadega isend kütiti juuni alguses Võrumaalt Viitka küla lähistelt.

naaberriigis Lätis on SAKi levik taas laialdane, mistõttu oht uute taudikollete tekkimiseks on suur ning koos metssea asustustiheduse suurenemisega suureneb ka risk haiguse laialdasemaks levikuks. Lätis on SAKi levik taas laialdane, mistõttu oht uute taudikollete tekkimiseks on suur

Metssigade arvukuse tõusu takistamiseks ja kõrgema asustustihedusega piirkondades arvukuse langetamiseks tuleks käesoleval jahihooajal üleriigiliselt metssea küttimismahtu tõsta vähemalt 15 750 isendini.

Kulte ja emiseid tuleks lasta võrdselt.

Jäljeradade loenduse: Maakondade võrdluses oli 2023 aasta tulemus 2022. aasta omaga võrreldes väiksem vaid Raplamaal ja Jõgevamaal.

Metssea jäljeindeks (jäljeradade arv 1 km loendusmarsruudi kohta ööpäevas) aastatel 2012-2023 teostatud ruutloenduste põhjal. *Wild boar winter track index since 2012.*

Maakond County	Jäljeindeks (1 km kohta) Track index (tracks per 1 km)												
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
Harjumaa	1,12	1,01	0,95	1,03	1,14	0,20	0,21	0,14		0,29	0,20	0,33	
Hiiumaa	1,19	1,05					0,43	0,59		0,95	0,59	1,20	
Ida-Virumaa	0,68	0,82	0,67	0,29	0,78	0,44	0,30	0,31	0,55	0,34	0,41	0,64	
Jõgevamaa	0,80	0,76		5,74	1,04		0,03	0,06		0,79	0,25	0,17	
Järvamaa	1,51	0,79	1,17	0,68	1,28	0,13	0,22	0,28	0,33	0,44	0,40	0,49	
Läänemaa	1,88	2,24			1,64	2,07	0,20	0,18	0,13	0,16	0,24	0,18	
Lääne-Virumaa	1,16	0,88	1,71	1,32	0,76	0,28	0,16	0,01		0,15	0,08	0,11	
Põlvamaa	1,32	0,98			0,47	0,01	0,19	0,17		0,40	0,23	0,37	
Pärnumaa	0,98	0,72			0,81	0,53	0,12	0,01	0,31	0,54	0,27	0,31	
Raplamaa	1,90	1,64	1,84		1,84	0,37	0,17	0,36	0,47	0,31	0,62	0,22	
Saaremaa	1,72	1,41	1,27			1,26	0,16	0,19		0,67	0,59	0,85	
Tartumaa	0,96	1,27		1,03	0,94	0,19	0,42	0,20	0,30	0,34	0,37	0,64	
Valgamaa	1,16	1,08			0,25	0,08	0,43	0,25	0,28	0,45	0,48	0,60	
Viljandimaa	1,68	1,21			0,18	0,22	0,29	0,12	0,40	0,74	0,32	0,42	
Võrumaa	1,63	0,80		2,10	0,55	0,03	0,35	0,09	0,08	0,63	0,46	0,64	
Kokku Total	1,32	1,11	1,22	1,41	0,87	0,48	0,24	0,18	0,34	0,45	0,34	0,46	

Eesti keskmine indeks on 0,46 ja sellest kõrgem on see 7 maakonnas. 2 neist on saared ja liidrikoht on siin Hiiumaal 1,2 ja Saaremaal 0,85. Kui aga vaadata eelmise hooaja küttimistulemusi, siis see oli just risti vastupidi. 35-40% kõrgem indeks on 4 maakonnas ja nendeks on Ida-Virumaa, Tartumaa, Võrumaa ja Valgamaa.

Hirvlaste pabulaloenduste käigus registreeriti metssea väljahteid 2023. aasta kevadel rohkem kui 2022. aastal. See näitaja suurenes märgatavalt Saaremaal ja veidi ka mandril, Hiiumaal aga langes. Võrreldes eelneva aastaga suurenes see näitaja 26-l ja vähenes 19-l seirealal.

Mandri-Eesti				1,57	0,71	0,25	0,12	0,11	0,25	0,36	0,30	0,33	8,3	0,0	0,83	1,58	1,34	1,63	3,07	88,8	1,4
Hiiumaa				0,40	0,37	0,43	0,18	0,23	0,34	0,30	0,95	0,23	-76,2	-0,7	1,62	1,76	3,38	4,38	2,50	-42,9	-1,9
Saaremaa				2,19	0,72	0,80	0,11	0,07	0,20	1,50	0,83	1,89	127,2	1,1	1,07	7,35	8,56	7,91	5,74	-27,5	-2,2
Eesti	Seirealade andmed kokku All areas included			1,53	0,69	0,31	0,12	0,11	0,25	0,45	0,39	0,45	16,2	0,1	0,90	2,08	2,09	2,34	3,26	39,3	0,9

Koondi alusel näeme, et tegelikult mandri -Eesti indeks pole peaaegu muutunud ja see 8% on olematu tõus ja võib olla ka loenduse kvaliteedi muutumisest.

Kui aga võrdleme meie saarte jäljeindeksit ja pabulaindeksid siis need on täpselt risti vastupidi. Hiiumaa jahimeeste hinnangul on jäljeindeks kõige kõrgem vabariigis aga pabulaindeks seda ei kinnita. Saaremaa eelmise aasta küttimine, jahimeeste jäljeindeks ja pabulaloendusindeks mis ei ole tõusnud %-des vaid juba 1,1 korda vastab aga täielikult tegelikkusele. Samasugune tõele lähedane seis on ka Lääne -Virumaa näitajatega ainult et on need vastupidi langenud 50-100%. Ka Ida-Virumaa indeks näitab 3 loendusala tublit langust 50%.

Pabulaindeksi väga suur tõus paistab silma Järvamaal ja tõus on ka Läänemaal, kus indeks on tõusnud Eesti keskmise tasemeni. Üle 2 korda kõrgem on indeks Pärnumaal Halinga-Libaste loendusala, langenud, kuid ikkagi 2 korda kõrgem ka Tihemetsa-Pärnu piirkonnas. Tõusnud

ka Viljandimaal Sudiste-Veisjärve piirkonnas (indeks 0, 58) , Tartumaal Kärever-Sojamaa-Tähtvere loenduslinal (0,79) ja Valgamaal Hargla-Karula loenduslinal (0,73).

Väga ohtlikult kõrge ja 1,2 korda tõusnud ka indeks Põlvamaal (indeks 2,29), mis ületab Mandri-Eesti keskmist 7 korda ja hoidku jumal kui SAK üle Läti piiri tuleb. See tuleneb kiiresti alla viia ja arvukust kärpida.

Jahipiirkonna kasutajate koondhinnang metssea arvukusele Eesti kokkuvõtte suurenes võrreldes 2022. aasta hinnanguga ligi 15%. Maakondade lõikes suurenesid jahimeeste hinnangud metssea arvukusele kõige enam Saare-, Rapla- ja Viljandimaal, arvukust aastatagusega võrreldes langenuks hindasid aga Tartu- ja Hiiumaa jahimehed ning väikest arvukushinnangu vähenemist on näha ka Jõgeva- ja Ida-Virumaa jahipiirkondade kasutajate hinnangutes. Samas on jahimeeste arvamus hinnang alahinnatud nii kui nii 3 korda, sest muidu ei oleks olnud võimalik küttida eelmisel hooajal 13 525 metssiga. Selline ka KAUR arvamus . 2022. aastal küttiti kesikuid (2021. aastal sündinud põrsaid) ja vanemaid isendeid kokku 8298 looma, 2022. aasta märtsikuine jahipiirkonna kasutajate koondhinnang oli aga vaid 4984 isendit.

Metssea küttimine aastatel 2013 -2022. *Hunting of wild boar in 2013-2022.*

Maakond County	Küttimine Hunting bag										2022/2021	2022/2013
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	muutus (%) Change in hunting bag	muutus (%) Change in hunting bag
Harjumaa	1367	1802	2732	1647	671	318	230	614	599	595	-0,7	-56,5
Hiiumaa	850	908	1509	2025	1534	1227	1285	1690	1846	1742	-5,6	104,9
Ida-Virumaa	422	372	749	633	286	292	214	395	421	483	14,7	14,5
Jõgevamaa	992	1248	1750	304	72	94	85	330	447	461	3,1	-53,5
Järvamaa	1659	1964	2200	273	131	171	181	430	554	688	24,2	-58,5
Läänemaa	1329	1782	3026	3064	1007	160	84	311	475	629	32,4	-52,7
Lääne-Virumaa	1513	2178	3043	996	173	138	180	447	393	544	38,4	-64,0
Põlvamaa	1841	1800	1742	109	124	118	202	367	616	440	-28,6	-73,2
Pärnumaa	1872	2255	2977	1929	430	284	194	616	958	1109	15,8	-40,8
Raplamaa	1659	2252	3219	1453	286	175	148	559	545	679	24,6	-59,1
Saaremaa	2561	2940	5250	4471	2110	775	938	1933	1598	2935	83,7	14,6
Tartumaa	1117	1621	1620	223	279	282	199	474	603	665	10,3	-40,5
Valgamaa	1122	800	551	130	134	154	205	512	636	736	15,7	-34,4
Viljandimaa	1537	1611	1245	184	192	312	382	824	1012	1113	10,0	-27,6
Võrumaa	1244	1376	967	169	261	261	293	476	698	706	1,1	-43,2
Kokku Total	20885	24909	32580	17610	7690	4761	4820	9978	11401	13525	18,6	-35,2

Kui viia kokku nüüd eelnev info jäljeindeksi ja pabulaindeksi muutuste kohta ,siis võiks järeldada , et Põlvamaal ilmselt küttiti liiga vähe ja survet polnud. Vastupidi aga Lääne - Virumaa jahimehed küttisid enamus nähtud sigadest.

Saaremaa küttimistulemust kinnitavad mõlemad indeksid hästi. Küsimusi tekitab aga Hiiumaa pabulaindeks ,mis tundub et ei vasta tegelikkusele või on seal mingi loendusviga aga selgelt on näha ,et pabulaindeksi alusel on küttimise varu Leluselja loenduspiirkonnas ,kus ainukesena indeks ei langenud ja on Hiiumaa keskmisest kõrgem 8,4 korda.

Emiseid küttiti kultidega (mõlemad vanusrühmad kokku) võrreldes rohkem neljas maakonnas: Tartu-, Võru- ja Järva- ja Valgamaal. Millegipärast on KAUR-l välja jäänud ka Ida ja Lääne Virumaa kellel mõlemal see 48% .

Meie arvates aga tuleks arvukuse ohjamiseks tõsta põrsaste küttimise osakaalu ja see peaks tõusma vahemiku 60-70%. Nii kaua ,kui seda ei tehta, ei suudeta arvukuse tõusu ohjata ja see kasvab ,sest küttimata emispõrsad toovad uuel aastal juba põrsaid 2-4is.

Kuigi seirearuandes on mainitud ,et eelneva paari aastaga võrreldes märksa väiksem oli põrsaste osakaal Võru- ja Valgamaa vaatlustes, siis igal aastal tõusev ja täidetav küttimislimiit seda ei toeta sest siis poleks ka suurenenud küttimine võimalik . Pigem on see vaatluste tegijate eripära.

Asurkonna suurus 2023. aasta märtsis võib hinnata ~14 500-15 500 isendi tasemele. Viimase aasta jooksul kogunud seireandmed annavad alust arvata, et metssea arvukus oli juba ka eelmisel 2022 aasta jahihooaja lõppedes hinnatust veidi kõrgem.

Kuna ka sel aastal on mitmes erinevas piirkonna kütitud või surnuna leitud SAK viirusega nakatunud metssigu ja see haigus on taas laiemalt levimas ka Lätis, siis oht uute taudipuhangute tekkeks ja haiguse kandumiseks metssigadelt kodusigadele püsib kõrge. Arvestades metssea asurkonna suure juurdekasvupotentsiaaliga, tuleks käesoleval jahihooajal arvukuse edasise olulise suurenemise vältimiseks üleriigiline metssigade kütmissmaht tõsta 15 750 isendi tasemele. Vastavalt Põllumajandus- ja Toidumetis 18.05.2023 toimunud loomataudide tõrje ekspertrühma kohtumisel kokkulepitule, tuleks lähiaastatel kütimisega metssea asustustihedust (jahihooaja järgne/poegimisperioodi eelne) hoida tasemel <3 isendit 1000 ha kohta. Mandri-Eesti jahipiirkondade keskmine metssea asustustihedus 2022. aasta jahihooaja lõppedes oli ka selle lubatava ülempiiri lähedal. Saare ja Hiiu maakonnas on aga asustustihedus selle tasemega võrreldes kordi kõrgem.

Siin peavad jahimehed sellega leppima, et need viimased väited vastavad tegelikkusele. Ja praktiline kogemusele toetudes on tase <3 isendit 1000 ha kohta täiesti mõistlik, jätkusuutlik ja kontrollitav ning ohjatu.

Kui visata pilk aga KAUR soovitusel uueks hooajaks, siis võiks mainida eelnevate seireandmete põhjal, et see on mõistlik kohustuste tõus. Kas aga Ida ja Lääne Virumaa ning Läänemaa suudavad jätkata tõusvas jones. Sellist tõusu ilmselt ei suuda ka Harjumaa täita.

Jahipiirkondade kasutajate poolne kütmiss soov ja selle muutused võrreldes eelneva aastaga ning soovitusel metssea kütmissmahude määramiseks 2023. jahihooajaks.

Maakond County	Jahipiirkondade kasutajate kütmiss soov Hunting quota requested by the users of hunting districts (%)				Soovitav kütmisskvoot 2023 jahihooajaks	
	2022	2022 kütmine võrreldes kütmiss sooviga (%) Hunting in 2022 as compared to requested quota (%)	2023	Kütmiss soov muutus Change in requested hunting quota (%)	Minimaalne kütmissmaht (is) Minimum no to hunt	% eelmise aasta kütmissest % of bag 2022
Harjumaa	323	190,1	341	5,6	800	134
Hiiumaa	1175	143,8	1329	13,1	2000	115
Ida-Virumaa	292	135,3	317	8,6	800	124
Jõgevamaa	220	150,0	295	34,1	550	119
Järvamaa	234	183,8	292	24,8	800	116
Läänemaa	257	121,0	384	49,4	800	127
Lääne-Virumaa	151	296,0	192	27,2	800	110
Põlvamaa	211	173,9	191	-9,5	700	159
Pärnumaa	593	103,9	700	18,0	1300	117
Raplamaa	340	164,4	467	37,4	700	103
Saaremaa	1008	191,8	1697	68,4	3300	112
Tartumaa	310	152,9	303	-2,3	700	105
Valgamaa	332	154,2	461	38,9	800	109
Viljandimaa	592	139,2	633	6,9	1300	117
Võrumaa	341	139,6	417	22,3	800	113
Kokku Total	6379	156,4	8019	25,7	15750	116

Suur koormus kõikide sõraliste kütmissel aga tekib Saaremaal, kuid kõik seiretulemused seda ka toetavad. Seda enam toetab seda jahimeeste endi kütmiss soov tõus reaalsusele lähemal +68,4%.

- Kütmiss soovitusel:
  - 2023. jahiaastal tuleb arvukuse tõusu ja uute SAK puhangute riskide suurenemise vältimiseks kõikides jahipiirkondades metssigu kütmiss vähemalt asurkonna

juurdekasvu ulatuses; Ja seda peaks toetama ka EJS arvamushinnang . **Tõsta tuleks siinkohal just põrsaste küttemist 60-70 % keskmiselt.**

- Jahindusnõukogudel on soovitatav kõikidele jahipiirkonna kasutajatele **küttemahtude määramisel arvestada nii jahipiirkonna kasutaja poolt esitatud küttemissoovide, eelneva hooaja küttemistulemuste ja arvukushinnangute suhtelisest osakaalust vastava maakonna koondandmetes ning eelneval jahihooajal määratud küttemahuh täitmist/vastavust saavutatud küttemistulemusega.**
- Kindlasti tuleb küttemahtude jaotusel arvestada ka metssigade poolt tekitatud kahjude esinemise ja ulatusega jahipiirkonnas; Aga enamustel neid pole aga neil kellel on siis seal on tõstmine õigustatud.
- kõigile jahimeestele soovitame suhtuda täie tõsidusega metssea arvukuse tõusu vältimisse ning uute metsseakarjade ja/või **hea kohaliku juurdekasvu ilmnemisel küttemahte vastavalt ka suurendada, sõltumata sellest, kas jahindusnõukogude poolt ette antud minimaalne küttemaht on juba täidetud või mitte;**
- Keskkonnaametil soovitame metssea asurkonna ohjamise paremaks korraldamiseks koostada pikemaajalise ohjamiskava (jahiseaduses märgitud liigi tegevuskava) koostamise; NB! Selle aluseks on probleem et arvukus kasvab ja me ei pidurdada sed piisava kiirusega.
- kõrge metssea asustustiheduse ja korduvate metssigade poolt tekitatud suurte põllumajanduskahjustustega piirkondades, kus jahimaa kasutaja ei ole suutnud või soovinud metssigade asustustihedust eelnevatel aastatel piisaval määral langetada, **kaaluda metssigade küttemisõiguse lühiajalist laiendamist kahju kannatavatele põllupidajatele;** NB! Kui jahimehed ise seda ära ei hoiä siis seda tehakse.
- jahipiirkonna kasutajatel soovitame põllukahjustuste tekkeperioodil nii metssea arvukuse kui ka metssigade poolt tekitatud põllukahjude paremaks ohjamiseks küttemisvõimalust jagada sellest huvitatud põllupidajatega;
- metssigade peibutussöötmisele tuleks ka käesoleval jahihooajal kehtestada analoogsed piirangud nagu eelnevatel aastatel. **Ühtlasi tuleks tõhustada kontrolli neist piirangutest kinni pidamise üle. Seadusandjal soovitame ulukite lisaöötmist keelavad või piiravad sätted viia sisse seadusandlusesse. Jahimeeste kõrval tuleks piirangud seada ka põllumajandustootjatele ja maaomanike poolt omal maal ladustatavatele viljajäätmetele;** NB! Jällegi peaksime ennetama seda ei sellised muudatused seadusesse tulevad

Kokkuvõttes näitab seirearuande järeldused KAUR poolt KeA-le , et kui arvukuse tõus ei peatu siis soovitakse/hakatakse muutma reegleid ja isegi seadusandlust. Et seda ei juhtuks ,tuleks sellel hooajal tublisti kütida ,et tõus peatuks ja arvukus väheneks soovitud piiridesse 3 is /1000ha jahimaa kohta peale jahihooaega.

Ajalugu kordub.

Unustasin lisada ülevaatele info nende noolte kohta mis esimesel joonisel.

Nimelt sama palju kui eelmisel aastal, kütisime me 2007 aastal 13 818 is. Ja võrdluseks veel ,et enne seda 2007 aastal kütiti 12 225 is ehk 1593 is vähem. (2021 kütisime 2124 is vähem - 11 401 is

Uskumatult sarnasus ajaloo kordumiseks .

Siis oli jäljeindeks 2,25 (2023 oli see 0,46) . **Vahe indeksil oli 4,9 korda.**

Jahimeeste hinnang arvukusel kevadel 2007 oli 21 270 is. Kevadel 2022 aga oli jahimeeste hinnang arvukusele 4984 is. Aga teame, et see on tingitud SAK nõudest hoida arvukus peale hooaega 1 is/1000 ha elupaiga kohta ja 70% piirkondadel oli see 3 korda kõrgem ehk praeguse lubatud tasemel. (3 is/1000 ha kohta)

Tolle aja teadmine, seda ka tagantjärele, et sigade juurdekasv oli 100% ja mõnes kohas ka rohkem ja sead olid alaloendatud.

Kogu arvukuse kasvu tõusu peapõhjuseks oli see, et küttisime ainult 70% juurdekasvust ja seega igal aastal jäi küttimata 30% järelkasvust.

(Jäjeindeks tõusiski 2009-+ 32,9%)

Aga järgmiseks 2008 aastaks, peale sellist küttimisnumbrit, hindasid jahimehed arvukuseks juba 23 451 is. Tõus 10,3%

2008 aastal aga küttisime juba 19757 is.

See oli viimane aasta isemõtlemit (vaba küttimist) ja juba 2009 aastal lisandus küttimiskohustus ulukiseire poolt 24 130 is, mille põhjuseks oli käest ära läinud arvukus. Seega 2023 KAUR küttimissoovitus 15 750 is on väga tagasihoidlik ja jahimeestele soodne. Ehk kui soovime arvukust alla saada, peaksime küttima samas suuruses nagu 2008 aastal. On ju meie praktiline teadmine see, et juurdekasv on populatsioonil tõusnud. Kuis muidu oleks Saaremaal 1 aastaga suudetud tõsta küttimist 2935 is-ni.

Priit Vahtramäe